

УДК 930.2+004.91:36»XIX-XX»

DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-15-315-332>

**DOCUMENTARY ARCHIVAL INFORMATION SYSTEMS
ON THE PROBLEMS OF MATERIAL SUPPORT OF THE
POPULATION OF KYIV REGION IN THE 19TH – AT THE
BEGINNING OF THE 20TH CENTURY. IN THE MODERN
INTERNET SPACE OF UKRAINE**

**ДОКУМЕНТАЛЬНІ АРХІВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ
СИСТЕМИ З ПРОБЛЕМ МАТЕРІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КИЇВЩИНИ В XIX –
НА ПОЧАТКУ XX СТ. В СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-
ПРОСТОРИ УКРАЇНИ**

Вікторія Павленко

*аспірантка кафедри історії,
археології, інформаційної та
архівної справи*

E-mail: darkinavo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8160-8629>

*Центральноукраїнський
національний технічний
університет,*

*пр. Університетський, 8,
м. Кропивницький, Україна,
25006*

Viktoria Pavlenko

*Postgraduate student of studying
of the department of History,
Archaeology, Information and*

Archival Affairs,

E-mail: darkinavo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8160-8629>

*Central Ukrainian National
Technical University,*

*8, Prospekt Universytetskyi,
Kropyvnytskyi, Ukraine, 25006*

ABSTRACT

The process of entering documents of the National Archive Fund of Ukraine into scientific circulation (access), as is known, has two components: physical access to primary documents and access to information about the primary document and its content. The latter involves obtaining the necessary background information

through secondary level documents. Documentary archival information systems should provide intellectual access to information, that is, implement the second component of access to primary information.

In the modern conditions of the development of digital technologies, the digitization of all processes of archival affairs and record keeping is the first priority of the work of the State Archives Service of Ukraine. Modern studies of the problems of documentary archival information systems are closely related to the development of the study of the «information society», in particular the «network».

Our analysis of the informativeness of the transfer of secondary information of the National Archive Fund of Ukraine on the problems of the history of everyday life of the inhabitants of Kyiv region in the 19th – at the beginning of the 20th centuries. by electronic means and its availability on the official websites of three state archival institutions: the Central State Historical Archive of Ukraine in Kyiv, the State Archive of the Kyiv Region, and the State Archive of the City of Kyiv, he testified that the websites of these archival institutions provide researchers with accessible and fairly complete secondary information on the researched by us problems. At the same time, currently primary documents of the National Archive Fund of Ukraine, unfortunately, are not yet presented by electronic means and it is necessary to work with them directly in the archival institution itself.

Keywords: *National Archive Fund of Ukraine, Documentary archival information systems, secondary information, archival institutions, fund, description, site.*

Постановка проблеми. Національний архівний фонд України (НАФ України), за визначенням законодавства, є сукупністю «архівних документів, що відображають історію духовного і матеріального життя Українського народу та інших народів, мають культурну цінність і є надбанням української нації» (Про Національний архівний фонд та архівні установи.

Ст.1). Процес введення документів НАФ України до наукового обігу (доступу), як відомо, має дві складові: фізичний доступ до первинних документів і «інтелектуальний доступ до інформації про документ та його зміст (тобто, отримання необхідної довідкової інформації через документи вторинного рівня – науково-довідковий апарат (НДА) та публікації документів у спеціальних виданнях текстів» (Боряк 1996: 19). Документальні архівні інформаційні системи мають забезпечувати саме інтелектуальний доступ до інформації, тобто реалізовувати другу складову доступу до первинної інформації. Видатний український архівіст, член-кореспондент НАН України, професор Геннадій Боряк зазначає: «в інформаційних системах вторинного рівня практично є лише два засоби передачі вторинної інформації – паперові (у вигляді традиційних документальних та довідкових видань, карток, описів) та електронні (у вигляді комп'ютерних баз даних)» (Боряк 1996: 20). У сучасних умовах розвитку цифрових технологій, «високих темпів поширення інформації та зростання засобів комунікації завдяки доступності нових технологій, і загалом інформатизації та комп'ютеризації суспільства, цифровізація всіх процесів архівної справи та діловодства стає першочерговим пріоритетом роботи Державної архівної служби України, адже забезпечення ефективного та зручного доступу до інформаційних ресурсів не можливе без упровадження та широкого використання цифрових технологій» (Левченко, Попова & Хромов, 2021: 250). Розглянемо електронні засоби передачі вторинної, тобто довідкової інформації про документи НАФ з проблем матеріального стану населення Київщини в XIX – на початку XX ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження проблем документальних архівних інформаційних систем тісно пов'язані з розвитком вивчення «інформаційного суспільства», зокрема «мережевого». Розробник теорії «мережевого суспільства» іспанський соціолог Мануель

Кастельс Оліван наголошував, що сучасна економіка «є інформаційною, а не просто інформаційно-орієнтованою, тому що культурно-інституційні атрибути всієї соціальної системи повинні бути включені в розповсюдження та реалізацію нової технологічної парадигми, оскільки індустріальна економіка базувалася не лише на використанні нових джерел енергії для виробництва, але з появою індустріальної культури, що характеризується новим суспільним і технічним поділом праці» (Castells, 2010: 100). Одним із таких атрибутів, безперечно, є і архівна, бібліотечна та музейна справа, що актуалізувало дослідження з інформатизації цих галузей, у тому числі й в Україні. Серед корпусу цих праць особливий інтерес становлять дослідження Г. Боряка (Боряк, 1996, 2002), Т. Боряк (Боряк), Л. Дубровіної (Дубровіна, 1996, 2003), А. Кисельової (Кисельова, 2005), Т. Кручініної та Ю. Чернятинської (Кручініна, Чернятинська, 2015), Л. Левченко (Левченко, 2009), Л. Левченко, Л. Попової та А. Хромова (Левченко, Попова & Хромов, 2021), О. Левчук (Левчук, 2020), Ж. Мина та А. Пелещишина (Мина, Пелещшин, 2014) В. Орлика, С. Орлик та Г. Лузанової (Орлик, Орлик, & Лузанова, 2020), Г. Папакіна та К. Піхотенко (Папакін, Піхотенко, 2020), Л. Філіпової (Філіпова, 2018) та ін.

Метою статті є аналіз інформативності передачі вторинної інформації НАФ України з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст. електронними засобами та її доступності на офіційних сайтах трьох державних архівних установах: Центрального державного історичного архіву України в м. Києві, Державного архіву Київської області та Державного архіву міста Києва.

Виклад основного матеріалу. Завдяки розвитку «інформаційного суспільства», зокрема «мережевого» мільйони людей – користувачі Інтернет-мережі – отримали «можливості оперативного доступу до величезних інформаційних ресурсів, зосереджених по всій планеті, обміну інформацією в різних формах (текст, графіка, відеозображення,

звук)» (Спасенова, 132). Для дослідників історії України також з'явилися можливості доступу до архівних документів первинного та вторинного рівнів. Методологія історичних досліджень вказує, що історик для ефективної дослідницької діяльності в тій чи іншій архівній установі попередньо необхідно принаймні ознайомитися із інформаційними можливостями архівної установи щодо теми дослідження, а це можна реалізувати лише вивчивши документи вторинного рівня – архівні довідники, путівники, описи фондів та інший довідковий апарат. Саме такий попередній пошук потенційних фондів та їх описів у архівних установах зможе забезпечити доступ дослідника до первинних документів НАФ України і сприяти якісному здійсненню наукового дослідження. Одним із важливих напрямків наукових студій дослідників української історії є дослідження майнового рівня населення окремих територій у певних часових рамках. Такий вектор наукових пошуків дозволяє реалізувати антропологічний підхід і дослідити історію повсякденності, однією із складових якої є використання грошей або їх натуральних еквівалентів різними верствами населення. Адже «важко уявити, що людина, яка намагається заробити на облаштування власного життя не думає про гроші, про тяжку працю заради них, а деколи навіть і про незаконні способи збагачення» (Орлик, Павленко, 2020: 46). Саме гроші, як слушно вказує Ф. Бродель, «нашаровувалися на всі економічні та соціальні відносини. А внаслідок цього вони є чудовим «індикатором»: з того як вони обертаються, з якими труднощами наштовхується їх обіг, з того як грошова система ускладнюється, або ж з того, яких грошей бракує, можна упевнено судити про всю діяльність людей, аж до найскромніших виявів їхнього життя» (Бродель, 1995: 373). Первинні і, відповідно, вторинні документи НАФ України з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в ХІХ – на початку ХХ ст. містяться у трьох державних архівних установах: Центральному державному історичному архіві України в м. Києві (ЦДІАК України), Державному архіві

Київської області (ДАКО) та Державному архіві міста Києва (ДАК). Спробуємо розібратися чи дійсно електронні засоби передачі вторинної інформації які стосуються історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст. належним чином репрезентовані на офіційних сайтах указаних архівних установ, і настільки інформативною для дослідників є така інформація у разі її наявності.

ЦДІАК України є однією з найбільших та найдавніших архівних установ в Україні, станом на початок 2013 року в цьому архіві зберігалось 1618 фондів, і понад 1 млн 300 тис. одиниць зберігання (Центральний державний історичний архів України, м. Київ.). На офіційній сторінці цієї провідної архівної установи України розміщено інформацію про історію створення архіву, структуру фонду, структуру архіву, дорадчі органи, довідковий апарат архіву, перераховуються основні типові питання користувачів та наведена контактна інформація. Для дослідників, безперечно, найвагомим розділом даного сайту є «Довідковий апарат архіву», котрий складається із двох підрозділів: «Фонди» та «Описи» (Довідковий апарат архіву). У підрозділі «Фонди» розміщено функціональні напрямки «Список фондів», «Зведений каталог метричних книг, клірових відомостей та сповідних розписів». Для дослідників соціально-економічної історії, зокрема, проблем історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст., значний інформаційний потенціал має сторінка функціонального напрямку «Список фондів» (Список фондів). На ній розміщено список 2245 фондів із вказанням назв фондів, їхніх крайніх дат та кількості справ у кожному з фондів. Даний вторинний документ дає можливість досліднику вибрати фонди, які хронологічно відповідають дослідницькому періоду і за назвою можуть гіпотетично містити необхідні первинні документи НАФ. У нашому випадку це такі фонди: 274 Київське губернське жандармське управління, м. Київ; 317 Прокурор Київської судової палати, м. Київ; 318 Київська судова палата, м. Київ; 442 Канцелярія київського, подільського і волинського

генерал-губернатора, м. Київ; 493 Київський удільний округ Головного управління уділів Міністерства імператорського двору і уділів, м. Київ; 494 Управитель 1-го Станіславчицького удільного маєтку Київського удільного округу, с. Бєсідка Таращанського повіту Київської губернії; 495 Управитель 2-го Житньогірського удільного маєтку Київського удільного округу, м. Житні Гори Васильківського повіту Київської губернії; 496 Управитель 3-го Богуславського удільного маєтку Київського удільного округу, м. Богуслав Канівського повіту Київської губернії; 497 Управитель 4-го Поташнянського удільного маєтку Київського удільного округу, с. Поташня Канівського повіту Київської губернії; 498 Управитель 5-го Виноградівського удільного маєтку Київського удільного округу, с. Виноград Звенигородського повіту Київської губернії; 514 Київська губернська люстраційна комісія, м. Київ; 573 Київське товариство західних земств з продажу сільськогосподарських машин, м. Київ; 574 Канцелярія старшого фабричного інспектора Київської губернії, м. Київ; 575 Канцелярія окружного фабричного інспектора Київського округу, м. Київ; 576 Київське губернське з фабричних та гірничозаводських справ присутствіє, м. Київ; 578 Київське губернське у справах страхування робітників присутствіє, м. Київ; 581 Києво-Межигірська фаянсова фабрика, с. Нові Петрівці Київського повіту і губернії; 594 Київське відділення акціонерного товариства розповсюдження швейних машин «Singer», м. Київ; 619 Головна вотчинна контора маєтків графів Бобринських, м. Сміла Черкаського повіту Київської губернії; 707 Канцелярія попечителя Київського навчального округу, м. Київ; 923 Обер-форшмейстер при київському цивільному губернаторові, м. Київ та ін. Ознайомившись таким чином із фондами, у яких потенційно можуть міститися необхідні для дослідження документи, необхідно перейти до вивчення описів цих фондів. Така можливість висвітлена на сторінці «Довідковий апарат архіву». Наприклад, зазначений вище Ф. 274 має 5 описів, які містяться на вказаній сторінці сайту

ЦДІАК України. Ознайомлення із змістом перших справ у оп. 1 дає інформацію про наявність у справах фонду проблем історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст. Так, зокрема у справі № 4 за 1830 р. міститься інформація про незаконну торгівлю, привласнення грошей, відомості про ярмарки та торжища Київської губернії (Київське губернське жандармське управління). Як бачимо, на сайті ЦДІАК України доступна досить якісна та інформативна передача електронними засобами вторинної інформації НАФ України з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст.

Стосовно представлення аналогічної інформації на сайті ДАКО, то функціональний напрямок «Довідковий апарат», містить вкладки «Картотека», «Фонди», «Бази даних» та «Показчики». Вкладка «Картотека» стосується лише документів НАФ України радянського періоду. Вкладка «Фонди», містить перелік фондів дорадянського періоду (Список фондів дорадянського періоду). Саме у цих фондах є документи, які відображають проблеми історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст. Це передусім такі фонди: 1 Київське губернське правління, м. Київ; 2 Канцелярія Київського цивільного губернатора, м. Київ; 4 Київське губернське у селянських справах присутствіє, м. Київ, 9 Київське губернське у міських справах присутствіє, м. Київ; 11 Київський губернський інвентарний комітет, м. Київ; 14 Київська губернська комісія народного продовольства при Київському губернському правлінні, м. Київ; 280 Київська казенна палата, м. Київ, 346 Київська дворянська опіка, м. Київ; 442 Комітет з надання допомоги постраждалим від погромів 18-21 жовтня 1905 р., м. Київ; 782 Київське дворянське депутатське зібрання, м. Київ; 1505 Київський губернський комітет з покращення побуту поміщицьких селян, м. Київ; 1743 Київська квартирна комісія, м. Київ та ін. Вкладка «Бази даних» має функціональний напрямок «Описи справ архівних установ» (Описи справ

архівних установ), в якому є перелік фондів із клікабельними відсканованими описами до них. Щоправда, на сайті розміщені не всі описи. Так, наприклад, ф.1 Київське губернське правління, м. Київ має 404 описи, проте на сайті міститься лише опис 1 (Опис 1). Також у вкладці «Бази даних» є функціональний напрямок «Київська губернська комісія 1-го загального перепису населення у 1897 році. Фонд Ф.-384» (Київська губернська комісія 1-го загального перепису населення у 1897 році), яка фактично дублює описи даної справи (Описи. Фонд 384). Проте, на нашу думку, вторинна інформація НАФ з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в ХІХ – на початку ХХ ст., передана електронними засобами на сайті ДАКа, є досить репрезентативною і дозволяє дослідникам чітко визначити фонди та відповідні описи справи для їх опрацювання та реалізації дослідницьких завдань.

На сайті Державного архіву міста Києва, як і на інших аналізованих нами сайтах, містяться довідкові матеріали. Так, зокрема, розділ сайту «Е-архів» має ряд функціональних напрямків, серед яких для дослідження проблем історії повсякденності мешканців Київщини в ХІХ – на початку ХХ ст. важливими є «Перелік фондів Державного архіву м. Києва» та «Електронні описи фондів Державного архіву м. Києва» (Е-архів). Ознайомлення з переліком фондів ДАК до 1917 р. (349 фонди) дозволяє виділити ряд фондів, у яких можуть міститися справи з досліджуваної нами проблеми, зокрема Ф.17. Київська міська дума, Ф.18. Тимчасовий комітет з благоустрою м. Києва при Київському губернському правлінні, Ф.100. Київське міське кредитне товариство та ін. (Список фондів до 1917 року). Функціональний напрямок «Електронні описи фондів Державного архіву м. Києва» містить відскановані описи фондів та коротку анотацію про власне самі фонди. Так, наприклад, саме завдяки вторинній інформації НАФ України на сайті цієї архівної установи дослідники проблем історії повсякденності мешканців Київщини в ХІХ –

на початку XX ст. отримують інформацію про те, що в описі 3 фонду 1 Київський магістрат містяться документи про встановлення цін на провіант та фураж (Ф.1: Київський магістрат), що дозволяє більш детально опрацювати власне сам опис (Фонд № 1, опис 3). Загалом, сайт ДАК, як і сайти ЦДІАК України та ДАКО, характеризується достатньо інформативною передачею вторинної інформації НАФ України з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст. електронними засобами.

Висновки. Проведений нами аналіз інформативності передачі вторинної інформації НАФ України з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в XIX – на початку XX ст. електронними засобами та її доступності на офіційних сайтах трьох державних архівних установах: Центрального державного історичного архіву України в м. Києві, Державного архіву Київської області та Державного архіву міста Києва засвідчив, що сайти указаних архівних установ дають дослідникам доступну і досить повну вторинну інформацію з досліджуваної нами проблеми. Водночас сьогодні первинні документи НАФ України, на жаль, ще не представлені електронними засобами і з ними необхідно працювати безпосередньо у самій архівній установі. Будемо сподіватися, що з часом і первинні документи НАФ України також отримають належний рівень передачі електронними засобами. Це уможливить більший доступ до цього типу документів для дослідників не лише з різних регіонів України, а й з інших країн світу, що є однією зі складових подальшого розвитку «інформаційного суспільства», зокрема «мережевого суспільства».

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Боряк Г. В. Електронні архівні публікації в Інтернеті: проблеми репрезентації інформаційних ресурсів. *Архіви України*. 2002. № 4–6. С.141-169.

2. Боряк Г.В. НАІС і проблеми доступу до архівної інформації в документальних архівних та інформаційних системах. *Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка»*. Випуск 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи. Зб. наук. праць. Київ, 1996. С. 19-40.

3. Боряк Т. Г. Електронний ресурс «Архіви України» як інструмент доступу до національної документальної спадщини [Електронний ресурс]. URL: <http://storage.library.opu.ua/online/periodic/iopktXXI/045-056.pdf>.

4. Бродель Ф. *Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст.* Т.1. Структури повсякденності: можливе і неможливе. К.: Основи, 1995. 543 с.

5. Гаранін О. Я. Вплив інформаційних технологій на утворення нових форм джерел. *Архіви України*. 2013. № 6. С. 86–94.

6. Довідковий апарат архіву. Центральний державний історичний архів України, м. Київ. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/daparat.php>

7. Дубровіна Л.А. «Архівна та рукописна Україніка»: до проблеми об'єкта археог-рафічного та інформаційного опису в системі НАІС. *Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка»*. Випуск 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи. Зб. наук. праць. Київ, 1996. С.41–62.

8. Дубровіна Л.А. Інформатизація архівної справи. *Архівознавство: Навч. посіб. для студ. іст. спец. вузів*. К., 2003. С. 236-250

9. Е-архів. ДАК. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/index.php/dovidkovyi-aparat/e-arkhiv>

10. Castells M., 2010. The Information Age: Economy, Society and Culture Volume 1: The Rise of the Network Society. 2nd ed. Oxford: Wiley Blackwell.

11. Київська губерньська комісія 1-го загального перепису населення у 1897 році. м. Київ. ДАКО. URL: <http://dako.folium.info/view/table/36?page=1>

12. Київське губернське жандармське управління, м. Київ. Опис.1. Том.1 Центральний державний історичний архів України, м. Київ. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/files/f.0274op.0001t.01.pdf>

13. Кисельова А.А. Архівні ресурси України в глобальній інформаційній мережі: види, доступ, перспективи: автореф. дис. на здобуття наук. ступня канд. іст. наук: спец. 07.00.10. К., 2005. 19 с.

14. Кручініна Т. Г., Чернятинська Ю. Г. Створення архівних колекцій веб-сайтів у межах ініціативного документування в Центральному державному електронному архіві України. *Архіви України*. 2015. № 5–6. С. 61–67.

15. Левченко Л. Особливості функціонування Інтернет-сайтів архівних служб країн Південно-Східної Азії. *Архіви України*. 2009, С.213-226.

16. Левченко, Л., Попова, Л., & Хромов А. (2021). Національні архівні інформаційні ресурси: правові засади реформування архівної справи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*, 1(93), 249-263.

17. Левчук, О. Архівні електронні інформаційні ресурси як джерело історичної інформації. *Архіви України*. 2020. №4. С.52-70.

18. Мина Ж. В., Пелешишин А. М. Інтернет-ресурси історії України в глобальній комп'ютерній мережі: інформаційне наповнення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Держава та армія. № 809. 2014. С. 104–109.

19. Опис 1., ф.1 Київське губернське правління, м. Київ. ДАКО. URL: https://opisi.dako.gov.ua/opisi/list-files/index?folder=Fond_F-1&subfolder=opys_1&fond=1&nametable=firstpage§ablename=secondpage&cfk=0&opis=1

20. Описи справ архівних установ. ДАКО. URL: <https://opisi.dako.gov.ua/opisi/firstpage?nametable=firstpage&fondtext=%D0%94%D0%BE%201917>

21. Описи. Фонд 384 ДАКО. URL: https://opisi.dako.gov.ua/opisi/secondpage?message=Fond_F-384&nametable=firstpage§ablename=firstpage&fond=384&cfk=0

22. Орлик В., Орлик С., Лузанова А. Інформаційний потенціал офіційних сайтів музеїв у нумізматичних дослідженнях та популяризації діяльності музейних установ. *Соціум. Документ. Комунікація*. Серія: Історичні науки. 2020. Вип.10. С.392-422.

23. Папакін Г. В., Піхотенко К. С. Архівні електронні бази даних та експертні системи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2013. № 3. С. 62–65.

24. Про Національний архівний фонд та архівні установи. Закон України від 24 грудня 1993 р. №3814-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>

25. Список фондів до 1917 року. ДАК. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/index.php/dovidkovyi-aparat/spysok-fondiv>

26. Список фондів дорадянського періоду. ДАКО. URL: <https://dako.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA-%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4%D1%83-%D0%B4%D0%BE-1917.pdf>

27. Список фондів. Центральний державний історичний архів України, м. Київ. URL: https://cdiak.archives.gov.ua/spysok_fondiv/index.php

28. Ф.1: Київський магістрат. ДАК. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/index.php/dovidkovyi-aparat/opysy/497>

29. Філіпова Л. Я. Цифрові архіви в сучасному суспільстві: термінологічний та змістовий аспект. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. № 2. С. 6–11.

30. Фонд №1, опис 3. ДАК. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/images/opisi/index2.php?F=F-1&Op=3&No=4>

31. Центральний державний історичний архів України,
м. Київ. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/>

REFERENCES

1. Boryak, H.V. (2002). Elektronni arkhivni publikatsiyi v Interneti: problemy reprezentatsiyi informatsiynykh resursiv [Electronic archival publications on the Internet: problems of representation of information resources]. *Arkhivy Ukrayiny*. (4–6), 141-169. [in Ukrainian].
2. Boryak, H.V. (1996). NAIS i problemy dostupu do arkhivnoyi informatsiyi v dokumental'nykh arkhivnykh ta informatsiynykh systemakh. [NAIS and problems of access to archival information in documentary archival and information systems.]. *Natsional'na arkhivna informatsiyna systema «Arkhivna ta rukopysna Ukrayinika»*. Vypusk 1. Informatyzatsiya arkhivnoyi spravy v Ukrayini: suchasnyy stan ta perspektyvy. Zb. nauk. prats'. Kyiv, 19-40. . [in Ukrainian].
3. Boryak, T. H. Elektronnyy resurs «Arkhivy Ukrayiny» yak instrument dostupu do natsional'noyi dokumental'noyi spadshchyny. [Electronic resource «Archives of Ukraine» as a tool for access to the national documentary heritage]. URL: <http://storage.library.opu.ua/online/periodic/iopktXXI/045-056.pdf>. [in Ukrainian].
4. Brodel', F. (1995) *Material'na tsyvilizatsiya, ekonomika i kapitalizm, XV-XVIII st. T.1. Struktury povsyakdennosti: mozhlyve i nemozhlyve*. [Material civilization, economics and capitalism, XV-XVIII centuries. Vol.1. Structures of everyday life: possible and impossible]. Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].
5. Haranin, O. YA. (2013). Vplyv informatsiynykh tekhnolohiy na utvorennya novykh form dzherel [The influence of information technologies on the formation of new forms of sources]. *Arkhivy Ukrayiny*. (6), 86–94. [in Ukrainian].
6. Dovidkovyy aparat arkhivu. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny, m. Kyiv. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/daparat.php>

7. Dubrovina, L.A. (1996). «Arkhivna ta rukopysna Ukrayinika»: do problemy ob"yektu arkhеоh-rafichnoho ta informatsiynoho opysu v systemi NAIS [«Archival and manuscript Ukrainian»: to the problem of the object of archeographic and informational description in the NAIS system]. *Natsional'na arkhivna informatsiyna systema «Arkhivna ta rukopysna Ukrayinika»*. Vypusk 1. Informatyzatsiya arkhivnoyi spravy v Ukrayini: suchasnyy stan ta perspektyvy. Zb. nauk. prats'. Kyiv, 41–62. . [in Ukrainian].

8. Dubrovina, L.A. (2003). Informatyzatsiya arkhivnoyi spravy [Informatization of the archival file]. *Arkhivoznavstvo: Navch. posib. dlya stud. ist. spets. vuziv. K.*, 236-250. . [in Ukrainian].

9. E-arkhiv. DAK. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/index.php/dovidkovyi-aparat/e-arkhiv>

10. Castells, M., 2010. *The Information Age: Economy, Society and Culture*. Volume 1: The Rise of the Network Society. 2nd ed. Oxford: Wiley Blackwell.

11. Kyivs'ka huberns'ka komisiya 1-ho zahal'noho perepysu naselennya u 1897 rotsi. m. Kyiv. DAKO. URL: <http://dako.folium.info/view/table/36?page=1>

12. Kyyivs'ke huberns'ke zhandarms'ke upravlinnya, m. Kyyiv. Opy.1. Tom.1 Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny, m. Kyyiv. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/files/f.0274op.0001t.01.pdf>

13. Kysel'ova, A.A. (2005). *Arkhivni resursy Ukrayiny v hlobal'niy informatsiyniy merezhi: vydy, dostup, perspektyvy [Archival resources of Ukraine in the global information network: types, access, perspectives]: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.10. K.* [in Ukrainian].

14. Kruchinina, T. H. & Cherniatynska, Yu. H. (2015). Stvorennia arkhivnykh kolektsii veb-saitiv u mezhakh initsiatyvnoho dokumentuvannia v Tsentralnomu derzhavnomu elektronnomu arkhivi Ukrainy [The formation of archival collections on websites in the framework of the initiative records creation in the Central State Digital Archives of Ukraine]. *Arkhivy Ukrainy*, (5–6), 61-67. [in Ukrainian].

15. Levchenko, L. (2009). Osoblyvosti funktsionuvannya Internet-saytiv arkhivnykh sluzhb krayin Pivdenno-Skhidnoyi Aziyi [Peculiarities of the functioning of Internet sites of archival services of the countries of South-East Asia]. *Arkhivy Ukrainy*, 213-226. [in Ukrainian].

16. Levchenko, L., Popova, L., & Khromov A. (2021). Natsional'ni arkhivni informatsiyni resursy: pravovi zasady reformuvannya arkhivnoyi spravy [National archival information resources: legal foundations of archival reform]. *Visnyk Luhans'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*, 1(93), 249-263. [in Ukrainian].

17. Levchuk, O. (2020). Arkhivni elektronni informatsiyni resursy yak dzherelo istorychnoyi informatsiyi [Archival electronic information resources as a source of historical information]. *Arkhivy Ukrainy*. (4). 52-70. [in Ukrainian].

18. Myna, Zh. V. & Peleschyshyn, A. M. (2014). Internet-resursy istorii Ukrainy v hlobalnii kompiuternii merezhi: informatsiine napovnennia [Internet resources on the history of Ukraine in global computer network: informational content]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. *Derzhava ta armii*, 809, 104–109. [in Ukrainian].

19. Opys 1., f.1 Kyyivs'ke huberns'ke pravlinnya, m. Kyyiv. DAKO. URL: https://opisi.dako.gov.ua/opisi/list-files/index?folder=Fond_F-1&subfolder=opys_1&fond=1&nametable=firstpage§ablename=secondpage&cfk=0&opis=1

20. Opysy sprav arkhivnykh ustanov. DAKO. URL: <https://opisi.dako.gov.ua/opisi/firstpage?nametable=firstpage&fondtext=%D0%94%D0%BE%201917>

21. Opysy. Fond 384 DAKO. URL: https://opisi.dako.gov.ua/opisi/secondpage?message=Fond_F-384&nametable=firstpage§ablename=firstpage&fond=384&cfk=0

22. Orlyk, V., Orlyk S. & Luzanova, A. (2020). Informatsiynyy potentsial ofitsiynykh saytiv muzeyiv u numizmatychnykh doslidzhennyakh ta populyaryzatsiyi diyal'nosti muzeynykh ustanov [The informational potential of official museum sites in

numismatic research and popularization of the activities of museum institutions]. *Sotsium. Dokument. Komunikaŭsiya*. Seriya: Istorychni nauky. 1(10), 392-422. [in Ukrainian].

23. Papakin, H. V. & Pikhotenko, K. S. (2013). Arkhivni elektronni bazy danykh ta ekspertni systemy [Archival digital databases and expert systems]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 3, 62-65. [in Ukrainian].

24. Pro Natsional'nyy arkhivnyy fond ta arkhivni ustanovy. Zakon Ukrayiny vid 24 hrudnya 1993 r. №3814-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>

25. Spysok fondiv do 1917 roku. DAK. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/index.php/dovidkovyi-aparat/spysok-fondiv>

26. Spysok fondiv doradyans'koho periodu. DAKO. URL: <https://dako.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA-%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D1%96%D0%B2-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4%D1%83-%D0%B4%D0%BE-1917.pdf>

27. Spysok fondiv. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny, m. Kyiv. URL: https://cdiak.archives.gov.ua/spysok_fondiv/index.php

28. F.1: Kyivys'ky mahistrat. DAK. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/index.php/dovidkovyi-aparat/opysy/497>

29. Filipova, L. Ya. (2018). Tsyfrovi arkhivy v suchasnomu suspilstvi: terminolohichny ta zmistovy aspekt [Digital archives in modern society: definition and content aspects]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 2, 6-11. [in Ukrainian].

30. Fond №1, opys 3. DAK. URL: <https://archive.kyivcity.gov.ua/images/opisi/index2.php?F=F-1&Op=3&No=4>

31. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny, m. Kyiv. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua/>

АНОТАЦІЯ

Процес введення документів НАФ України до наукового обігу (доступу), як відомо, має дві складові: фізичний доступ до первинних документів та доступ до інформації про первинний документ та його зміст. Останнє передбачає отримання необхідної довідкової інформації через документи вторинного рівня. Документальні архівні інформаційні системи мають забезпечувати інтелектуальний доступ до інформації, тобто реалізовувати другу складову доступу до первинної інформації.

У сучасних умовах розвитку цифрових технологій цифровізація всіх процесів архівної справи та діловодства є першочерговим пріоритетом роботи Державної архівної служби України. Сучасні дослідження проблем документальних архівних інформаційних систем тісно пов'язані з розвитком вивчення «інформаційного суспільства», зокрема «мережевого».

Проведений нами аналіз інформативності передачі вторинної інформації НАФ України з проблем історії повсякденності мешканців Київщини в ХІХ – на початку ХХ ст. електронними засобами та її доступності на офіційних сайтах трьох державних архівних установ: Центрального державного історичного архіву України в м. Києві, Державного архіву Київської області та Державного архіву міста Києва засвідчив, що сайти указаних архівних установ дають дослідникам доступну і досить повну вторинну інформацію з досліджуваної нами проблеми. У той же час, нині первинні документи НАФ України, на жаль, ще не представлені електронними засобами і з ними необхідно працювати безпосередньо в самій архівній установі.

Ключові слова: *НАФ України, Документальні архівні інформаційні системи, вторинна інформація, архівні установи, фонд, опис, сайт.*